

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak četrtek; ako : : je ta dan praznik, dan poprej. : :

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K., za pol leta 1-50 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3-50 K., za Ameriko 4-50 K. List in oglasi se plačujejo naprej.

: Vse dopise, naročnino in oznanila : : sprejema tiskarna J. Krajec nasl. :

Dr. Jan. Ev. Krek

Govor dr. Antona Korošec ob grobu dr. Kreka.

Predragi prijatelj! — Kadar si zbral okrog sebe svoje prijatelje, vedno si jih vedel z onim svojim veselim glasom vneti in navdušiti za vse, kar je lepo. Nikdar ti ni zmanjkalo besed, da si bodril in vzpodbujal nas, tvoje prijatelje. Danes pa, ko je zbranega okrog tebe toliko ljudstva, danes nimaš za nas besede? Danes molčiš? Kaj se je zgodilo s teboj, prijatelj? Kaj se je zgodilo s teboj, ki si tako ljubil zrak, široki svet, visoke gore? Kaj se je zgodilo s teboj, ki si tako cenil in ljubil svobodo. Tebe so položili v to ozko rakev, spustili so te v to tesno, globoko jamo in zdaj te hočejo pokopati. Mi slišimo, kako nam kličeš: Miserere mei, miseremini saltem vos amici mei —. Kako naj ti pomagamo, ko nam je naša pomoč tako majhna. Sestre, prijatelji, tovariši, učenci, ki si jim izkazal toliko neizmerne ljubezni, stojimo okrog tebe brez pomoči. Tebe je poklical ljubi Bog k sebi. Tvoja duša se je preselila v nebo, telo pa smo izročili materi zemlji. Potrži stojimo ob tvojem grobu, potrži, ker ti ne moremo pomagati, potrži, ker nam tvoja usta ne govore več. Pa naj so umolknila usta, glasno slišimo tvoje besede, glasno nam govore tvoji nauki in tvoja dejanja. Gledamo te pred seboj, kako si velik kot človek, kako si posebno natanko izpolnjeval Gospodovo zapoved: Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe. Kdor je prišel k tebi nesrečen, potrži od žalosti in trpljenja, je našel pri tebi utehe in ljubezni, je našel v tebi dragega brata. Ti si vedel, kaj je trpljenje, sam si izkušal bridkosti, a imel si usmiljeno srce in si pomagal, kjer si le mogel pomagati.

Razdal si vse, kar si imel, za sebe nisi skrbel nikoli. Posvetnega blaga nisi zbiral in ga nisi hotel. Ubog si ostal, dokler si živel, ubog si bil sedaj, ko si uurl, nesebičen vse svoje življenje in požrtvovalen. Tako velik stojiš pred nami. Božji sodnik ti bo poplačal tvoja dela, kar si storil med nami, božji sodnik ti bo poplačal tvoja dela, ki si jih izvršil v ljubezni do bližnjega.

V tej svoji veliki ljubezni pa si se obrnil tudi do najrevnejšega med revnimi, do svojega milega, ljubega slovenskega naroda. Videl si, kako ta naš narod trpi, čutil si z njim in zato si ga še bolj iskreno ljubil. Videl si njegovo uboštvo, zato si mu skrbel za kruh; videl si njegovo zanemarjenost, zato si mu skrbel za prosveto in omiko. Še več! Videl si, da je tvoj narod okovan v verige, da je tlačan, da ni prost med drugimi prostimi narodi. Posebno si to videl in spoznal v nedavno minulem času, ko se je postavil ves svet proti nam, ko so nas z bajoneti gonili skozi podivjano druhal, ki je pljuvala, na nas, nas psovala in suvala, ko so naši najboljši možje ginevali v ječah. Takrat si izprevidel, kaj je trpljenje pod tujim jarmom. In v teh težkih, žalostnih časih ti je vstala misel za osvoboditev našega ubogega naroda. Jasna in lepa je bila tvoja misel. Videl si, da je naš jugoslovanski narod v tem velikem, splošnem krvavljenju postal zrel, da se osamosvoji, da si ustvari svojo lastno, neodvisno državo, da otrese s sebe tudi jarem. In ko si to spoznal, si vrgel vse strankarske okove raz sebe ter si poiskal vezi, ki vežejo celokupni jugoslovanski narod. Hitro si začel delati, hitro, da uresničiš to svojo veliko idejo. Mi, ki smo bili s teboj, vemo, kako si gorel za uresničenje te misli, kako si neutrudno pridobil prijatelje, kako si vedno širil naš krog in kako si vedel razpršiti vse predsodke. Tvoja ideja je rastla med nami in se širila. Polni zupanja smo zrl v bodočnost, da se uresniči naša osvoboditev.

Pa kaj si nam storil! Takrat, ko smo te najbolj potrebovali, ko so se nam stavile nasproti največjetežave in ovire,

takrat, ko hočejo tujci navaliti na nas novo trpljenje, greš in nas zapustiš! Tvoja smrt nam bo rodila nove neprijatelje, ki skrito rujejo proti nam in nam stavijo ovire, da bi se nam ne uresničila tvoja velika ideja. Zato vzdihujemo ob tvojem grobu, ker si nas ravno sedaj, ko te najbolj potrebujemo, zapustil ravno ti, v katerega smo najbolj zaupali.

Toda, bratje in sestre, na grobu dr. Kreka ne smemo vzdihovati. Iz groba slišim glas: Levate capita vestra, ecce enim appropinquat redemptio vestra. — Dvignite glave, ker se približuje vaše odrešenje. Roko v roki hočemo stopati svojo pot naprej, da dosežemo zjedinenje jugoslovanskega naroda. Bodite složni, odlični, dosledni, da dosežete veliko idejo svojega naroda. To velja za nas vse, to velja posebno pa tudi za nas, ki smo narodu odgovorni za svoje delo.

Mi slišimo glas iz groba in sprejemmo tukaj pred celim narodom tvojo oporoko.

Predvsem, mi tvoji najožji prijatelji iz Jugoslovanskega kluba hočemo zastaviti vse svoje sile, da se uresniči tvoja ideja jugoslovanske države. Srbi, Hrvati in Slovenci se hočemo skupno bojevati za to veliko idejo.

Prijatelj! Bog ti daj pokoj in mir, večna luč naj ti sveti, prijatelj! Z Bogom!

Govor Františka Stanek v imenu Českega svaza.

Bratski jugoslovanski narod! — Našega tovariša dr. Kreka ni več med nami. Bridka žalost je zadela srce slovenskega naroda in z njim ves jugoslovanski narod. On, ki je bil pripravljen žrtvovati vse za čast in boljšo bodočnost jugoslovanskega naroda, naš je zapustil. A on ni delal samo za vas, njegovo delo je veljalo vsem Slovanom v tej državi, zato je z njegovo smrtjo počela ena struna tudi pri nas Čehih. Jugoslovani in Čehi smo delovali skupno za eden in isti končni cilj. Zato bosta oba naroda kruto pogrešala premunulega, ki je bil nam češkim poslancem

misel, da bi jo poiskal doma, kar bo nazadnje še boljše.

„Na Dolenjskem, doli pri Sv. Roku“, je rekla Mina. „Ljudi vprašaj tam; saj ti bo vsak vedel za Kovačeve.“

Da bi je ne našel, to mi še mari ni bilo. Hotel sem pa na vsak način stvar urediti čim preje, da zadobim zopet ljubi mir srca.

Še tisti dan sem se vsedel na železnico in predno sta minuli dve uri, sem se ustavil na Slapu, odkoder se je lepo videlo na grič k Sv. Roku.

Oh, tam-le gori prebiva sedaj moja draga, sem vzdihnil in milo se mi je storilo. Predno mine ura, pa te bom zopet videl, Rezka moja. Vsa dolina pred menoj se mi je zdela praznična, kakor da tudi njo veseli sreča dveh ljubečih se src.

Ustavil sem se in se zagledal v to lepo zemljo. Po dolini je zorela ajda, iz bregov pa se je zdaj pa zdaj slišalo veselo ukanje viničarjev, ki so nabijali soče za mošt.

Aj, to so torej vinogradi, kjer raste moj ljubljeni cviček! vskliknil sem zavzet in strmel pred-se v to sveto zemljo. Bodi

mil in drag tovariš. V težkih in grozljivih dneh so utripala vaša in naša srca enako in tako mora ostati tudi v bodoče, dasi ravno ni dr. Kreka več med nami. Ljubezen med slovanskimi narodi je bila njegova ideja in zaupanje v boljšo bodočnost pri vseh Slovanih, mu je bila vodilna misel. Iste cilje imamo tudi mi Čehi, zato moramo delovati skupno in složno roko v roki od severa do juga. Zato se moramo boriti skupaj proti istemu sovragu, da si ohranimo svojo bodočnost. Jugoslovanski narod je izgubil v dr. Kreku vrlega človeka in izbornega politika. Z jugoslovanskim narodom žalujemo tudi mi Čehi ob tem preranem grobu. Omagali ne bomo. On lahko spi mirno z zavestjo, da bomo nadaljevali njegovo delo ter bomo dokazali, da smo zreli za dosego onih ciljev, za katerimi je stremil njegov duh. Večen mu spomin!

Govor dalmatinskega poslanca dr. Antona Dulibić.

Tužna gospoda! — Danes spuščamo v grob očeta domovine, dr. Kreka. Mi v Dalmaciji, ki jo je pokojni tako zelo ljubil, smo vzdrhteli ob žalostni vesti o njegovi smrti. Da se je zgodilo to v tem strašnem času, našo žalost še poveča. Kakor neka tajna moč je gnala dr. Kreka še zadnje dni pred njegovo smrtjo v ljubljeno Dalmacijo, morda, ker je čutil, kako zelo smo mi potrebni njegove ljubezni in njegovega dela. Prišel je dr. Krek med nas, da nam osnuje Zadružno zvezo, da nam osnuje gospodarsko organizacijo, in ko je bil zadnjič v Dalmaciji, je prišel na skupščino Zadružnega saveza, da nas okrepi in vzpodbuja, da nas uči, kako veže skupna vez vse Jugoslovane in kako moramo ljubiti svojo domovino. To njegovo delovanje med našim ljudstvom še povečuje našo žalost ob njegovi prerani smrti. Zapustil nam je sijajen vzgled neumornega dela, požrtvovalnosti, nesebičnosti in značajnosti, učil nas je složnosti ter nam pokazal pot do odrešitve, vstajenja in sreče. Izročam ti, prijatelj, naš zadnji pozdrav kot cvetko našega polja. Bodi ti lahka

pozdravljena, ti gorica vinska, ki ugasuješ našo žejo in nam daješ tolažbo v žalosti!

Ko sem tako stal tam in gledal proti vinogradom, pa me kar naenkrat prime nekdo za ramo. Pogledam, in vidim dva moža s puško na rami.

„Kdo ste in odkod“, me je vprašal majhen možič osorno.

„I, Hodinov Nande sem; odkod, to pa vam nič mari“, sem rekel in jeza me je zgrabila, da reži nad mano sredi ceste.

„Kaj pa tako ogledujete tukaj?“

„Ali ne smem? Vinogradi me zanimajo, ker jih vidim danes prvič.“

„Veste kaj, vi se nama zdite sumljivi. Zato pojdete z nama k županu, da se legitimirate“ — in prijel me je za roko.

„Kaj pravite? Tristo medvedov!“ sem zaupil.

„Pošten človek sem in dosedaj me ni še nobeden gonil okoli, pa me tudi tak brglez ne bo! Kdo pa si ti?“ sem rekel in sunil sem ga, da je dva metra daleč odletel. Jaz bi bil oba zmetal, ker se mi je že preneumno zdelo, a povedal mi je potem drugi, da je to straža, ki ima dolžnost vsakega tujca vstaviti, in da naj bom le brez skrbi, če sem pošten človek. Ona dva

LISTEK.

Na straži.

(Konec.)

Humoreska, napisal Štefan Klas.

„Bog daj, da bi storili svojo dolžnost! Ali žal mi je, da jih nisem nalomil; kaj pa se jim je treba postavljati na cesti? Sedaj je čas za spat. Mejkuš, ko sem šel jaz k naboru, ga nisem dal glasu od sebe. Ob dveh sem bil že doma in sem tisti dan še dva mernika-ovsa posčjal.“

„I bolje je, da si jih pustil, sicer bi lahko potem kdo rekel, da sva na straži nadlegovala poštene ljudi.“

„Nič ne bi mogel nobeden. Straža ima pravico delati red. Sicer pa bi to ne bilo tako hudo, kakor sem jaz nekoč doživel na Dolenjskem.“

„Ali so te natepli?“

„Ne natepli — kaj natepli? Kdo pa upa? Naj bi le poizkusil! Zaprli so me pa — straža me je prijela.“

Veš, to je bilo tako-le: Tisto leto je služila pri nas Kovačeva Rezka z Do-

lenjskega. Sam ne vem, kako je to prišlo, da mi je nekaj reklo: Fant, ta-le bo pa za-te. Dekle je bilo zalo, pa pridno, da je bilo veselje gledati. Kadar sem jo videl, sem si mislil: te-le se primi! — Pa sem spet premišljeval, da se mi ne kaže ženiti; kdo bi se še z babnico jezil, sem sklenil. Pa jo pozabi, če jo moreš! Ko sem jedel, mi ni dišalo; ko bi mi skuhala ona, Rezka, potem bi bilo okusno. V cerkvi sem vzel molek, a komaj sem odmolil vero, zamislil sem se v Rezko; maša je minila, jaz pa sem držal še zmirom za prvo jagodo. Nazadnje me je že vse skupaj jezilo in sem sklenil, da jo bom kar vprašal, ter se bova zgovorila zavoljo oklica in poroke. Čim preje bo, tem bolje za mene; bom vsaj ljudem jezike zavezal. Drugi dan sem si navihal muštaci in šel na njivo, na kateri se je zadnji čas mudila Rezka. Ali veš, koga sem našel ondi? Debelo Mino, ki mi je povedala, da je Rezka včeraj pobrala svoje reči in šla domov. Tristo mesenih klobas! sem zaklel, zdaj pa imaš, in hudo mi je bilo, da bi se kar zjokal.

„Kje pa je pravzaprav doma?“ sem vprašal Mino, kajti v glavo mi je šinila

črna zemlja, a narod tvoj, večno hvaležen, ti ohrani večni spomin. Čast in slava ti, prijatelj dr. Krek!

Letošnja vinska kupčija.

Vino je spravljeno, vinska kapljica je prav dobre kakovosti, posebno tam, kjer se vinogradniki niso odločili za pre-zgodnjo trgatve, vinska kupčija se pa le ne more prav razviti, posebno radi tega ne, ker se vinske cene niso ustalile.

Vinogradniki po večini vina ne marajo sedaj prodati, zlasti ker se boje, da nebi svojega vina zavrgli, kakor se je to marsikomu pripetilo lansko leto, ko so narastle cene od trgatve do poletja od 1 K 60 h na 4 K za liter.

Vprašanje je tedaj, ali smemo tudi letos pričakovati, da bodo cene vina vedno rastle kot lani. Po mnenju podpisanega je letos situacija povsem drugačna.

Vina je ne samo pri nas, ampak po vseh avstrijskih in ogrskih kronovinah, izveniši Dalmacijo in nekatere kraje v Istri, kjer je trta močno trpela od suše, znatno več nego lansko leto.

To velja zlasti o Nižjem Avstrijskem, kjer je bila lani prav slaba, letos pa je prav bogata letina.

Čeprav se misli, zlasti iz Ogrske, na večji izvoz vina v tujino in čeprav rabi vojaštvo velike množine vina za armado, lahko rečemo, da je naša država z vinom zadosti preskrbljena.

Ker je tekom pretečenega poletja narastla vinska cena na 4 K, se vidi marsikomu sedaj uradno določena cena 3 K za liter vina prenzka in kdor denarja ne potrebuje, ga ne mara prodajati tako, da so kupci, vinski trgovci in gostilničarji v prav neljubem položaju, ker se ne morejo s potrebno množino vina za svojo obrt založiti.

Uradno določena vinska cena 3 K za liter je le primerjalna ali vodilna cena, ki velja za navadno namizno vino srednje kakovosti. Po mnenju podpisanega je ta cena z ozirom na letošnje bogato vinsko letino tudi primerna.

Kdor ima pa posebno dobro kapljico, bode smel seveda zahtevati za svoje vino tudi višjo ceno.

Ker je pa pri nas navada, da vsak svoje vino ima za najboljšo, potem bo gotovo morala v spornih slučajih odločiti o vrednosti vina neka inštanca, ki je nepristranska.

Kakor poroča zadnji „Kmetovalec“, se je po naročilu c. kr. osrednje komisije za presojanje cen na Dunaju sestavil pri c. kr. kmetijski družbi kranjski v Ljubljani kolegij vinarških izvedencev, ki obstoji iz sledečih gospodov: Iz ravnatelja deželne prisilne delavnice g. Cirila Doléna, enologa in podpredsednika deželne vinarske zadruga v Ljubljani, g. Viljema Rohrmauna, ravnatelja deželne kmetijske šole na Grmu in

vodje dež. kulturnega zavoda v Ljubljani in iz g. inž. kemije Jakoba Turka, ravnatelja deželnega kmetijsko-kemijskega preskušališča v Ljubljani iz vrst strokovnjakov, dalje iz gosp. Josipa Schrey-a, veletržca z vinom v Ljubljani iz vrst vinskih trgovcev in iz g. Friderika Mayer-ja, ravnatelja hotela „Union“ v Ljubljani iz vrst gostilničarjev.

V spornih vprašanjih bode ta kolegij imel odločevati o tem, ali spada vino v vrsto navadnih, srednjih vin ali pa, če je vino finejše kakovosti kot srednje, oziroma ali je slabše kot srednje kakovosti.

S tem je urad za preskušanje cen na Dunaju poskrbel tudi za inštanco, ki bo imela odločati, če se kupec in prodajalec glede kakovosti vina ne moreta zediniti.

Letos je na Dolenjskem dobra vinska letina. Ker je Vipavska le malo pridelala in še to bode gotovo v prvi vrsti namenjeno za preskrbo vojaštva, se bodo obračali kupci iz Ljubljane, Gorenjske itd. bolj po naših krajih. Ker je pa letos kvaliteta naših vin v splošnem izvanredno dobra, je najboljša prilika, da naša dolenjska vina zopet zaslove v onih krajih, kjer so se v prejšnjih časih pila in kamor jih bomo po vojski, ko bode znabiti vino zopet težko spečati, prav radi oddajali.

Na vinogradnikih je tedaj ležeče, da s pretiranimi in nemogočimi cenami kupcev ne odganjajo.

Gotovo nihče rad svojega pridelka ne zavrže, ampak pretiravati cen tudi ne sme, vsaj — je to celo kaznjivo.

Če se vinogradnik s kupcem glede kakovosti vina, to je, ali je vino navadno srednje namizno vino, za kojega je določena cena 3 K, oziroma ali je slabše ali boljše kot srednje kakovosti, koje zadnje se sme potem prodati tudi primerno dražje, ne more zediniti, potem naj odločijo veččaki.

S tem, da se skličejo vinogradniki na odločitev zgoraj omenjene komisije je izključeno, da bi bili prevarani, nemogoče pa je tudi, da bi se jih preganjalo zaradi navijanja cen.

Da bi pa vinske cene rastle tako, kakor lansko leto, je po mnenju podpisanega popolnoma izključeno, ker tega ne bode dopustila oblast, ki je določila ravnalne cene.

Nasprotno pa je lahko mogoče, da se bode v nujnih slučajih odredila rekvizicija vina, zlasti za preskrbo armade. V takih slučajih se pa gotovo ne bode na kakovost vina tako strogo oziralo, kakor se to godi potom privatnega nakupa.

Zato ne more podpisani drugače, kakor svetovati vinogradnikom: ne odganjajte vinskih kupcev!

B. Skalický.

Vojni grobni dan.

Odbor za oskrbo vojnih grobov na Avstrijskem je razposlal na vsa občinska predstojništva sledečo okrožnico:

„Obračamo se s ponovnim pozivom na vse občine Avstrije, da se za vojnogrobni dan najtopleje zavzemajo. Mi, ki v varni domovini z utripajočim srcem zasledujemo zmagovalni pohod naših hrabrih, ki zastavljajo najvišje in zadnje, svoje življenje, vsem sovražnikom v brezprimernih bojih klubujejo, mi imamo velik dolg povrniti! Ne samo živim, ki se vračajo, moramo pripraviti ljube domove, tudi mrtvih se moramo spominjati, ki so zmago s svojo krvjo odkupili. Častiti hočemo spominjati se svojih odločitev, da se bo še v daljni prihodnosti reklo, da so se bojevniki doma, bojevniki na bojnem polju, vredni izkazali.“

Naša skrb velja v prvi vrsti onim neštetim tisočim hrabrih bojevnikov, ki za vedno počivajo daleč od domovine na brezštevilnih bojnih poljih in v tuji zemlji. Mi živi živimo po mrtvih! Spominjajte se torej umrlih! To je vodilna misel splošnega vojnogrobnega dneva in v tem znamenju naj svoj domovinski in sočustven uspeh izvršuje! To naj se zgodi s tem, da se ustanavljajo krajevni odbori v sporazumu z župnimi uradi in s šolskimi vodstvi. Opozorjamo na že izdane določbe in prosimo, da si posameznosti izvršitve v okvirju ondodnih razmer predočujete.“

Za Novo mesto je določil v to izvoljen krajevni odbor, na čelu mu g. Ad. Pauser, da bode zopet naša domoljubna mladina prevzela v izvršitev to patrijotično nalogo pod ljubeznjivim vodstvom gg. učitelje in učiteljev, katerim že naprej izrekamo javno pohvalo in prisrčno zahvalo.

Na praznik Vseh svetnikov, 1. nov., bodo pobirale v pušice prostovoljnih darov šolske deklice na novem pokopališču od pol 11. ure do končanah cerkvenih obredov in molitev, ki se bodo opravili za blagor duš tu pokopanih vojakov. Popoldne pa bodo deklice nabirale pri obeh ugodih na starem mestnem pokopališču in v njegovem obližju.

Na dan Vernih duš, 2. novembra, bodo pa prišli šolski dečki z nabiralno polo in pušico v hiše ter bodo sprejemali pri strankah prostovoljnih denarnih prispevkov.

Novomeščani! Ne nadlegujmo Vas radi z vednimi prošnjami. Toda resni časi in naša patrijotična dolžnost nas vežejo, da se tudi sedaj odzovemo klicu domovine. Znana je Vaša plemenita radodarnost in vedno velikodušna požrtvovalnost v blage podporne vojne namene. Tudi to pot ne smemo izostati, ker gre v korist posebno dobri stvari: v proslavo naših padlih vo-

Spomenik na grob slovanskemu apostolu dr. Kreku.

Podpisani odbor si je postavil nalogo, poskrbeti, da se dvigne v beli Ljubljani dostojen spomenik dr. Kreku, in z zaupno prošnjo se obrača do vseh Slovencev, ki so čislali in ljubili rajnika, da prispevajo po svojih močeh v doseg blagega namena, da se počasti spomin velikega moža.

Vse svoje velike dušne in telesne moči je posvetil ta veliki mož ljubljeni domovini; zanjo je naposled dal svojo življenje. In Slovenci so to spoznali; dokaz je bridka žalost po vseh krajih, koder biva slovenski rod, dokaz veličastni pogreb. Spomin Krekov bo živel v slovenskih srcih vekomaj. To pa ni zadosti. Veliki rajnik je ljubil svoje rojake ne samo v srcu; delal in trpel je zanje vse žive dni. Bolj kot njegovemu spominu je treba Krekovega spomenika Slovincem, da vsaj nekoliko izkažejo v dejanju svojo hvaležnost, da poplačajo nekoliko svojega dolga svojemu dobrotniku. Treba je spomenika v dokaz, da znajo Slovenci častiti svoje velike može, da bodo vedeli pozni rodovi, komu so hvalo dolžni za svojo rešitev, da bo imela mladina pred očmi zgled, kako se pridobiva vsega naroda hvaležnost in ljubezen.

Vsi darovi naj se pošiljajo na: „Odbor za dr. Krekov spomenik, Ljubljana“.

V Ljubljani, 20. oktobra 1917.

Odbor za Krekov spomenik:

Dr. A. Korošec, načelnik „Jugoslovanskega kluba“, častni predsednik. — Dr. Fr. Detela, vladni svetnik, predsednik. — Dr. Ivan Tavčar, župan ljubljanski, podpredsednik. — Dr. Fr. Jež, tajnik. Ign. Zaplotnik, blagajnik. — Ant. Kristan, Bogumil Remeč, Oton Župančič, Rihard Jakopič, Mihael Moškerc, odborniki.

bi rada dobila samo požigalca, ki straži že par tednov po okolici.

Ali se boš kregal z njim? Straža je straža. Bom že pri županu povedal, kako in kaj, sem sklenil in šel sem z njima.

Župan je bil okrogel mož, kakor sod. Nekaj časa me je gledal, potem me pa takisto vprašal, kdo sem in kaj iščem v teh krajih.

Jeza me je trla in sram me je bilo, da bi temu debeluhu razkladal svoje srčne težave, a ni kazalo drugače. Povedal sem, da sem prišel obiskat Kovačevu, ker sva tako in tako.

„Ah, Rezko! se je zarežal. „Ali te ima kaj rada?“

Najrajši bi ga usekal, ker me je to izpraševal, a gledati sem moral, da bi čim preje lahko odšel.

„No, sem reklo, „sedaj že veste vse. Sedaj pa: Z Bogom.“

„Sedaj še pravzaprav nič ne vem — hm — in vaša povest je tako čudna. Oprostite, prepričati se moram, ali je resnična. Vi pa boste med tem počakali v občinskem zaporu.“

Sam ne vem, kako da sem se pre-magal, da ga nisem butnil v sodček, ko me je zapel v hlev. Jezen sem bil pa tako, da bi najrajši razbil celo bajto. V uho me piši Rezka in vse punice! Da bi se le enkrat rešil iz te luknje, pa ne pogledam nobene več. Tako sem sklenil takrat, in ta sklep še danes držim.“

„Kako je bilo pa potem?“ je vprašal Nace, ki je ves čas pozorno sledil pripovedovanju; včasih se smijal, včasih pa tudi miloval Nandeta.

„Kako je bilo? Rečem ti, fant, ti bi se takrat ne bil izmazal, jaz pa sem se. Po orožnika je poslal dedec.“

„Oh Nande, kaj pa ti delaš tukaj?“ je dejal orožnik začuden. Takrat sem ga pa spoznal. Bil je Škafarjev Janez, s katerim sva skupaj krave pasla.

Sedaj je bilo pa vse dobro. Njemu sem lahko dopovedal in mi je verjel. Silil me je, naj vseeno obiščem Rezko, a nisem hotel. Pristudilo se mi je vse; Rezka in celo cviček. Nisem ga pil od takrat več, ko si me ti spravil k Škorcu.“

„Oj ti ubogi moj Nande, da si moral to doživeti! To pa je bilo še hujše, kakor

moja straža, muzal se mu je Nace. Na, še en požirek ga je.“

Nande je stisnil steklenico in srknul zadnjo kapljico iz nje, potem pa skočil na noge —

„Ali si slišal?“

„Da, nekaj šumi tam za podom.“

„Fant, sedaj-le pa le pripravi bateno. Sedaj je prišla ura, da se pokaževa. Poštena stvar to ni, ker rogovili ob tem času tukaj!“

„Biti morava previdna, da nama ne uide. Kaj ti koristi, ako mu odbiješ eden krempelj, ko bo pa z drugim zopet kradel, če uide“, svaril je Nace.

Oba sta bila iznenadena. Dasi sta bila že pripravljena na vsak slučaj, ju je vendar nepričakovani pojav sovražnika malce prestrašil. Nace je že pomislil, da utegne imeti nasprotnik revolver in se lahko zgodi, da je to-le njegova zadnja ura. V tem slučaju vsekako bi bilo potrebno poprej napraviti testament. Nande pa se ni ukvarjal s takimi malenkostmi, ampak mislil je samo na to, da se bo izvršil sedaj junaški čin, ki utegne prinesiti tudi njemu, nebojev-

niku, hrabrostno svetinjo. Ko je torej opazil, da se Nace trese, ga je vspodbujal:

„Fant, rečem ti, dobro se drži! Ljudje morajo videti, kdo je bil nocoj na straži. Ti pojdi od leve, jaz grem pa od desne strani. Na eno stran je pód, na drugo pa šupa; ne more nama torej uiti. Ko bova oba enako blizo, takrat bom pa jaz rekel: hop, in skočila bova oba naenkrat nad njega. Kaj misliš, saj še vedel ne bo, kdaj ga bova imela v kleščah.“

„Ampak, ti, če bi se zgodilo, da bi padel...“

„Pst!“ Nace še ni izgovoril, ko so se začeli rahli koraki in koj nato se je prikazala čujna postava, ki se je po vseh štirih plazila proti njima.

„Sveti križ božji, Nande, bodi previden!“

Ali Nande je sunil Naceta, naj molči in koj nato je vzdramil smrtno tišino mogočen: hop! Kakor blisk sta se vrgla stražnika na ponočnjaka, ki je prestrašen divje odskočil, misleč pobegniti. Ali že so ga držale štiri mogočne pesti.

jakov. Ako vsak zastavi svoje moči, je zagotovljen popoln uspeh splošnega vojno-grobnega dneva; in vsak posameznik, ki kaj daruje, in naj bo še tako majhen dar, se bo pri tem s hvaležnostjo spominjal onih, ki so prelili svojo dragoceno srčno kri za našo lepo domovino in za nas vsacega posameznika. — In prav letos, ko je po celi Avstriji uradno prepovedana razsvetljava grobov, bo de tem laglje možno, da daruje sleherni saj malo za sveče določene svote v vzvišeni namen vojno-grobnega dneva.

Tako se hočemo te dni umrlim dejansko zahvaliti, ker oni so šli brez strahu in zvesto v smrt, da ohranijo nas in naše drage pri življenju.

Krajevni odbor za oskrbo vojnih grobov.

Iz državnega zbora.

Interpelacija poslanca Hladnika in tovarišev na ministra za deželno brambo radi zaplembe zvonov in piščalk pri orgljah.

Mnogo tisoč zvonov je bilo že zaplenjenih. Sedaj se jemljejo še ostali zvonovi, ki nimajo ravno umetniške in zgodovinske vrednosti. Tudi kovinske piščalke pri orgljah hočejo zapleniti. Zadnje tolažbo že tako prizadetim vernikom hočejo vzeti. Videti je, da so nasprotniki katoliške cerkve, ker ta je pri teh zaplembah pred vsem prizadeta, vso pozornost na to obrnili, prizadati cerkvi škodo, iztrgati iz srca vernikov ljubezen do cerkve. Zakaj se po gradovih, palačah, vilah in na javnih prostorih pusté kovinski predmeti? Ali bi ne bilo želeti, da bi se marsikateri spomenik odstranil, ki nima niti umetniškega, niti zgodovinskega pomena, ampak dostikrat žali sramežljivost? Čuditi se je temu, da se ravno od cerkev zahteva, naj vse oddajo, pri zasebnikih pa ostanejo kovinski predmeti. V Korneuburgu so odkrili visoki zvonik, ki je bil z bakrom pokrit. Tik zraven je nova hiša z bakreno streho. Te strehe se ni nihče dotaknil. Na Dunaju je še na stotine streh. Pri cerkvah pa hočejo zapleniti celo strelovode.

Ali zasluži cerkev tako postopanje? Ali niso cerkve po možnosti pri vojnih posojilih sodelovale? Pri raznih zbirkah za Rdeči križ, za invalide itd., je duhovščina sodelovala, vernike navduševala, tako, da so ji ti stotikrat predbacivali, da dela za podaljšanje strašne vojske. In ali ni ravno duhovščina priporočala ljudstvu, naj ne godrnja preveč zoper razne dostikrat krute naredbe? In v plačilo za to se hoče služba božja onemogočiti, saj slovesne službe božje brez zvonjenja, brez orgelj si misliti

Napad je uspel popolnoma, ta misel ju je napolnila s ponosom. Ko pa se jima je razburjena kri malo ohladila in stá opazila lepo bradico, ki jo je imel ujetnik, se je Nande zategneno zasmijal.

„He-e-e, ali je bilo vredno, da sva se tako bala?“

„Kaj se ne boš ustrašil hudirja kosmatega ob takem času! Jaz mu tega že ne odpustim. Predlagam, da ga za kazen zapreva v hlev.“

„Ne zasluži hleva; k hruški ga priveživa, da bo jutri vsak videl, kako delava midva s takimi sumljivimi ponočnjaki.“

Kmalu potem je izza hriba prisvetil beli dan. In ko je jutranja zarja razlila po nočnem bojišču svoje prve žarke, opazili so ljudje pri Škorcovi hiši privezanega — kozla. Pozneje se je zvedelo o junaškem činu nočnih čuvajev, vendar pa še ni dobil ne Nande, ne Nace, zaslužene hrabrostne svetinje.

ne moremo. Ako bi zvonove vojaška oblast res za vojne potrebe porabila, bi se še to iz patrijotizma preneslo. Toda zvonovi se porabijo za izdelavo galice in drugo. Tudi cena štiri krone za eden kilogram zvonovine je naravnost smešna. Ubožne cerkve ne bodo morebiti nikoli več mogle zvonov si nabaviti, kajti cena bo še leta in leta po vojski visoko nad odškodnino, katera se sedaj plačuje. In čemu je treba posredovalcev pri snemanju zvonov. Kjer se že morajo zvonovi vzeti, zakaj jih vojaška oblast sama na svoj račun ne vzame, čemu pusti velik dobiček dotičnemu podjetniku, kateremu da celo vojake na razpolago? — Vprašam: 1) Ali hoče gospod minister za deželno brambo vplivati na to, da se nadaljna rekvizicija zvonov in piščalk ustavi? — 2) Ali hoče sedanjim razmeram primerno odškodnino za odvzete zvonove doplačati? — 3) Ali se hoče g. minister za to zavzeti, da se take rekvizicije od vzamejo zasebnim podjetnikom? — 4) Ali hoče g. minister vplivati, da se pri nujno potrebni rekviziciji predvsem poseže po kovinah pri zasebnikih in še-le potem pri cerkvah? — Dunaj, 17. oktobra 1917.

Interpelacija poslancev Hladnika, dr. Pogacnika, dr. Jankoviča in tovarišev na ministra Höferja, kot vodjo urada za prehrano radi zadostne preskrbe petroleja.

Pri gospodarstvih na deželi je neobhodno potreben petrolej. Petroleja pa ni dobiti, ali pa samo v nezadostnih množinah. Na kmetijah je treba opravljati dela po noči v hlevih, v kuhinjah, v vežah itd. Zlasti v jesenskem času je vse polno takega dela. Čez dan je treba naporno delati na polju. Vkljub temu zastane marsikatero delo, saj najboljših delavcev ni. Po noči se pa delati ne more, kaj je pol litra petroleja za eden mesec? Več se ga težko dobi.

Državna oblast zahteva od kmetovalcev razne pridelke, ti se pa kvarijo, ker se ne morejo pravočasno spraviti. Državna oblast bi morala skrbeti, da bi bilo dovolj petroleja na razpolago vže radi tega, da bi se pridelki pravočasno mogli spraviti. Petroleja v Avstriji ne primanjkuje. V poslovnem letu 1912/1913 se je porabilo petroleja doma 2.029.026 q, izvozilo se ga je 3.848.653 q. Imamo torej velik presežek čez domačo potrebo. Državna oblast bi morala predvsem se brigati za blagor svojih državljanov in jim dati potrebščine na razpolago prej nego tujim državljanom. Zato vprašajo podpisani:

Je-li gospod minister pripravljen poskrbeti, da dobe zlasti kmečka gospodarstva dovolj petroleja na razpolago?

Poslanec Evg. Jarc o preskrbi krompirja.

Prehranjevalni odsek je obravnaval v svoji seji gospodarstvo in promet s krompirjem. Poslanec Jarc je v svojem govoru izrazil bojazn, da se bo letos s krompirjem ravno tako slabo gospodarilo kakor lani. Mesto da bi bili tistim, ki nimajo krompirja, dovolili, da si ga smejo za osebo določenih 100 kg sami preskrbeti, se krompir zbira na debelo v vagone in prevažava v centralo ter od tam zopet nazaj konsumentom. Posebej Kranjska je zaradi sedanjega vojaškega položaja v velikih stiskah, ne more oddati nobenega krompirja ter ji bo še treba na spomlad pravočasno skrbeti za dober semenski krompir. Tudi se je v statistiki glede Kranjske zgodila pomota za 1000 hektarov deželi na škodo. Sploh je kmetov položaj zaradi pomanjkanja krmil silno težaven. — 150 kg, kakor se misli kmetu najmanj pustiti, je premalo. Še v slabšem položaju je Štajerska, kjer naj ostane za osebo samo 100 kg. Kako pride slovenski štajerski kmet do tega, da se mu vse vzame in da ostali deželi. Zakaj je v Galiciji dovoljenih 240 kg? Ta kupčija vlade s poljskim Kolom ni ravno čedna. Slovenski kmet, ki ž njim tuji uradniki v vojski tako slabo ravnajo, si bo to zapomnil za vselej.

Domače in tuje novice.

Za predsednika c. kr. kmetijske družbe za Kranjsko je potrčil cesar izvolitev deželnega odbornika kanonika monsinjora dr. Evgena Lampe.

Povišanje. G. major Anton Sprengl, štacijski poveljnik in vodja cenzurnega urada v Novem mestu, je povišan v podpolkovnika. Občespoštovanemu gospodu podpolkovniku odkritosrčne čestitke!

Častno svetinjo za 40 letno zvesto službovanje je prejel davčni eksekutor g. Josip Schweiger v Novem mestu.

Umril je č. g. Vinko Kavčič, duhovnik v Kranju, dne 17. oktobra za pljučno jetiko, star še-le 35 let. Služboval je na Dolenjskem, najprvo pri sv. Križu pri Kostanjevici in potem v Št. Janžu. R. I. P.!

Dolenjski junak. Znano je, da so bili boji v enajsti soški bitki grozovitejši kot kedaj prej. Najgrozovitejši, najbolj krvavi in najbolj divji v odseku od Tolmina do morja pa gotovo na gori sv. Gabrijela nad Gorico, kjer so zopet naši strelci pokazali Polentarjem, kedo so. Strelcem je bil prideljen s svojo stotnijo poročnik Kordiš in je prestal vsa grozodejstva na sv. Gabrijelu. — V treh dneh je odbil od treh strani 19 napadov zemlje lačnih izdajalcev. Tretji dan zvečer pa, ko je imel pri stotniji še osem zdravih mož, izvede še protinapad na neko važno točko in ostal je — sam z eno četovodjo, toda uspeh je bil gotov. Zato hrabro obnašanje pred sovragi na za nas silno važnem mestu je bil g. poročnik Kordiš, bivši dijak novomeške gimnazije, predlagan za odlikovanje reda železne krone III. vrste. — Slava rojaku junaku!

Načelnikom okrajne bolniške blagajne za politični okraj Rudolfovo je bil izvoljen g. Ivan Krajger.

V Bogu zaspala je dne 21. oktobra zjutraj ob 3. uri v samostanu vbogih šolskih sester d. N. D. v Šmihelu častita sestra M. Benedikta Zega, učiteljica meščanske šole, stara 35 let, po daljšem bolehanju. Slovesno sv. mašo je celebriral mil. g. prošt dr. Seb. Elbert, ki je vodil tudi pogreb. Pogreba so se udeležili: Župnijska in druga prečast. duhovščina, oba tukajšnja konventa č. oo. frančiškanov in usmiljenih bratov, č. sestre usmiljenke, nadalje učenke samostanske, dekliske in deške šole v Šmihelu ter učenke novomeške dekliske šole, vse z učiteljstvom, lepo število učiteljev in učiteljic iz okolice z okrajnim šolskim nadzornikom ter mnogo drugih pogrebecev ter častilcev pokojne, posebno še njene bivše učenke. Veličasten pogreb je bil dokaz, kako obče spoštovana je bila rajna č. sestra vsled svoje izvanredne ljubeznjivosti. Bila je izvrstna učiteljica in vzgojiteljica, ki si je znala pridobiti ob enem vsa srca svojih učenk; gotovo jo bodo trajno ohranile v hvaležnem spominu. Bodi ji Bog večni plačnik za njena dobra dela in njena blaga duša naj vživa rajsko veselje!

Zgodnji grob. Dne 23. oktobra je umrla gpdčna Doroteja Lepič v cvetni dobi 21. let, hčerka strugarja g. Franc Lepiča v Novem mestu. Po kratki mučni boleznini in previdena s sy. zakramenti je mirno in Bogu vdano za vedno zaspala. Bog ji daj večni raj!

Nenadoma umrla je v Novem mestu 22. oktobra g. Jera Slak, posestnikova vdova, stara 85 let. Večna luč naj ji sveti!

Umril je v Gradcu nagle smrti v neki bolnici vsled hude živčne boleznini g. dr. Peter Grassl, bivši c. kr. okrajni komisar v Novem mestu. Naj počiva v miru!

Daroval je za bolnega obrtnika v Ljubljani g. vojni kurat Jakob Mejak 10 kron. Bog plačaj!

Darovi za oslepele vojake. Neimenuvan 1 krono. Bog plačaj! Prosimo nadaljnjih darov.

Bolan leži že delj časa naš vrli so-trudnik, velespoštovani gosp. Janez Sa je, nadučitelj v p. in posestnik v Št. Jerneju. Hvala Bogu, da se je 82 letnemu gospodu obrnilo na boljše tako, da smemo pričakovati njegovega popolnega okrevanja. Mno-gozaslužnemu g. nadučitelju in vzornemu vzgojitelju mladine, modremu ljudskemu organizatorju, dobremu in vzglednemu gospodarju ter ljubemu prijatelju želimo še veliko-veliko časa srečnega in zdravega bivanja med nami. Bog ga ohrani!

Padel je na soškem bojišču 20 letni Franc Kraševc iz Jelša, župnije šent-peterske. Služil je pri domačih planinskih strelcih. Pa res grobovi tulijo...

Pozdrave. Dolenjski fanti na južnem bojišču pošiljajo iskrene pozdrave vsem dojenjskim fantom in dekletam, kjer smo še vedno čili, zdravi in veseli v strelskih jarkih. Šober Franc, Podgrad; Martinčič Jožef, Stopiče; Gazvoda Franc, Podgrad; Eršte Albin, Mokropolje; Šiško Franc, Straža; Malina Franc, Semič; Brezovar Anton, Gradišče; Lindič Anton, Šmarjeta.

Najdenko, o kateri smo poročali že v dveh številkah našega lista, je prevzela neka dobra žena in gospodinja popolnoma za svojega otroka, ker nima sama nič otrok. Dobrotnica nikakor noče biti imenovana. Zasluži, da ji izrečemo na tem mestu javno pohvalo za njeno človeko-in bogoljubno dejanje z željo, da bi jej ljubka Anica ostala zdrava in jej bila enkrat v veselje in pomoč.

V ruskem ujetništvu je umrl 26 letni Franc Tratnik dne 24. januarja t. l. Pokojni je bil doma iz znane Tratnikove družine na Lutrškem selu, župnije šent-peterske. Ujet je bil ranjen pri Grodeku leta 1914. Več ruskih bolnišnic je revež obiskal, dokler ga ni v Moskvi vnetje rebrije mrene rešilo tuzemskih nadlog. Mlademu trpinu v tuji zemlji mir in pokoj! Žalostno družino doma tolaži dobri Bog!

Varstvo za stanovanjske najemnike je razširjeno sedaj na Kranjskem tudi na Kranj, Jesenice in Savo.

Denar v peči. Neka žena je imela pri sebi kot gosta dva dekleta, ki jih je povabila na neko poroko. Pred začetkom slavnosti sta si hotela dekleta lase skodirati ter sta našgala ogenj v peči, da si segrejeta škarje. Gospodinja pa je imela v peči spravljenih 5000 K v papirju — ki so — seveda postale žrtve ognja.

12 in pol milijarde so podpisali na Nemškem sedmega vojnega posojila.

Zlato zapleniti še ne misli država tako hitro, kakor se je poizvedelo na merodajnih višjih finančnih uradih. Vse tozadevne govorice med ljudstvom so tedaj brez vsake podlage in se razširjatelj takega neosnovanega besedičenja svari.

Odmev iz Ogrske.

Nedavno smo objavili par člankov z naslovom: „Dolenjci, kaj nas učé ogrski Slovenci?“ Te dni smo prejeli zanimiv list, ki nam potrjuje, da smo udarili na pravo struno. Neki rodoljub nam poroča, da tam naše „Novice“ ugajajo ter pristavlja: „Le naj jih podpirajo Dolenjci!“ Tako smo uprav po časnikih v stiku z našimi brati onstran Mure. Iz tega „Odmeva“ bodo rodoljubi spoznali, po kaki trnjevi poti morajo hoditi buditelji prekmurske betve slovenstva, prav tako kakor pri vseh obmejnih Slovencih. Opozorimo pa tudi „Slovensko Stražo“, „Družbo svetega Cirila in Metoda“, obdravsko-labodsko duhovščino in druge rodoljube, da ne prezró „Odmeva“ ter prihité na pomoč. Ne izgubimo izpred očíj obmejnih Slovencev. „Odmev“ pa se glasi: „Slovenecy nas je na Ogrskem 95 tisoč v edni kupini med Muro in Rabo, 65 jezer katoličanov in 30 jezer lutherancev. Naš narod se jako pomnožuje. Male župnije, kje je do 1000 prebivalcev, narastejo na 1300, večje, na primer Črensoveci, Turnišče, Beltinci + 1- do 2000 do 3000 v desetih letih. Zemlja jih je nemogoča

hraniti. Izseljavajo se na Štajarsko, v Slavonijo, Ameriko. Gospodarska beda je mnogo kriva. Od Radgone do Spielfelda med nemške vesnice je mnogo naših Slovencev izseljencev raztepenih. — Tem bi Štajerci morali pomagati, otrokom slovenske abecednike, drugač pozabijo slovenski čitati, zgrabimo je popolnoma. Izseljencev je toliko, da Nemci že trepečejo, češ, cela krajina se zna posloveniti.

Slovenski jezik zunaj cerkve nima nobene pravice pri nas, ne pri oblasti svecki — ne pri cerkveni. Samo katekizem se uči slovenski, pa tu še silijo gospode, naj „količkaj malo“ madjarski tudi učé deco. Pa to cerkev ni manj, kot svecka oblast. — Šol slovenskih nimamo nobene. Duhovščina je jedina obramba ljudstva v največji večini — izjema je mala, če tu pa tam kateri ne čuti z ljudstvom. Svecke gospode, intelligence nemamo, a bomo jo imeli. Vzgjajajo se v pravem krščanskem duhu že dijaki na več krajev po gospodih duhovnikih, ki bodo ljubili svoj narod.

Slovstvo nosi velike verige. — Cerkevna oblast je prepovedala pred leti, kadar smo prvi list izdali, pisavo v Gajici. Zdaj jo že rabimo, toliko zmage smo že dobili, ali koliko preganjanja smo zavolj tega pretrpeli. Ni samo do škofa, ampak do ministra so nas tožili zavolj štirih črk š, ž, č, nj —, ki se ločijo od madjarščine. Za časa boja nas grozno opazujejo. Če samo eno besedo rabimo iz književne slovenščine, že nam to očitajo sovražniki. Ali mi zato li idemo svojo pot. Našo bogato narečje hočemo vtopiti v književni jezik. Za desetletja se bo zgodilo, da ne bo trpela škode na lepoti ne naša, ne slovstvena govornica. V Schematizmu ne ga slovenskega imena. Novi je latinski — ali toliko je li doseženo, da se piše ligva slovenica ter da v oklepi se tu pa tam — ne povsod — najde tudi slovensko ime selo, kako je v uradni pisavi pred magyoriziranjem sel v porabi bilo.

Politike nemamo nobene — še ljudstvo ne je zato zrelo. Naš namen je pred vsem: ohraniti ljudstvo v slovenskem maternem jeziku — če to dosegnemo, temelj lepše bodočnosti je rešen. Zato širimo Novine. Po vojski pa začnemo tudi ljudstvo bolj organizirati. Naše ljudstvo zelo ljubi svojo materno reč — a lutheranci so že mlačni postali. Te pridobiti nam je namen — zato ne moremo pisati nači kakor v narečju, ti ne razumijo slovstva.“

Red službe božje 1. in 2. novembra v Novem mestu.

V kapiteljski cerkvi.

Dne 1. novembra, četrtek. Zapovedan praznik vseh svetnikov: Ob 1/2 10. uri pridiga in ob 10. uri slovesna sv. maša. — Popoldne ob 1/2 3. uri sv. rožni venec, litanije in zahvalna pesem za sklep rožnovenske pobožnosti. Po sklepu so večernice za mrtve, procesija na pokopališče in tam običajne molitve za mrtve. — Zvečer ob 1/2 6. uri je pridiga in po pridigi se molijo v cerkvi vsi trije deli sv. rožnega venca za duše v vicah.

Dne 2. novembra, petek. Vseh vernih duš dan: Prva sv. maša ob 5. uri, da se sv. maše lahko zvrste, ker sme po naredbi sv. očeta ta dan vsak mašnik brati tri sv. maše. Ob 8. uri so hvalnice in nato pontifikalna slovesna črna sv. maša. Tudi na pokopališču se bodo brale tri sv. maše, začetek ob 1/2 7. uri. — Zvečer ob 1/2 6. uri sv. križev pot za verne duše v vicah, nato molitvena ura. Sv. križev pot se moli celo osmino.

Odpustki: Dne 1. novembra opoldne počeni in cel naslednji dan 2. novembra do polnoči morejo verniki, ki so prejeli sv. zakramente, tolikokrat dobiti popolni odpustek, kolikorkrat obiščejo cerkev ali javno kapelo in molijo po namenu svetega

očeta. Vse odpustke morejo obrniti v prid dušam v vicah. Molitve se lahko opravijo v vsaki cerkvi, tudi na podružnici. Spoved se lahko opravi že en teden prej, torej od 25. oktobra dalje, sv. obhajilo pa se mora prejeti ali 1. ali pa 2. novembra.

V frančiškanski cerkvi.

Dne 1. novembra ob 3. uri popoldne molitve za mrtve (Večernice). — Ob 1/2 6. uri zvečer se molijo vsi trije deli sv. rožnega venca.

Dne 2. novembra ob 1/2 6. uri zjutraj molitve za mrtve (Jutranjice). — Ob 7. uri slovesna črna sv. maša z Libero.

Meseca novembra se moli vsaki delavnik sv. rožni venec med sv. mašo ob 6. uri, katera se bere pri oltarju presvetega Srca Jezusovega (sv. Trojice), ob nedeljah pa ob 1/2 7. uri.

Verniki! „Usmilite se me, usmilite se vsaj vi, prijatelji moji, ker božja roka me je zadela.“ (Job 19, 21.) Slišite ta glas in upam, da ga ne preslišite...!

Vojška divja dalje; ni ji videti konca. Kako hrepenimo vsi po toliko zaželjenem miru. Srečen dan, srečna ura, ki nam prinese preveselo novico: „Mir je sklenjen.“ Ni ga miru na zemlji, ni ga pa miru tudi v vicah. Pošiljajmo te dni svoje klice do Boga, da pošlje angela miru v tisti strašni kraj, kjer hrepené uboge duše po večnem miru! Delajmo silo božjemu usmiljenju in upati smemo, da nam legije rešenih duš izprosijo pri Bogu mir, kakor nam ga svet ne more dati.

Na pomoč ubogim dušam v vicah!

Šolska mladina za oslepele slovenske vojake.

Iz Gradca smo prejeli sledeče ljubko pisemce, pisano s črkami podpisanega slepeca: „Veledenjeni gospod urednik! — Te dni smo sprejeli od Vas zbirko 63 kron, za katero se Vam v imenu vseh slovenskih vojnih slepcev najlepše zahvalim. Zelo nas veseli, da se nas Slovenci, posebno pa Dolenjci, tako spominjate. Po pravici Vas moramo prištevati k našim največjim dobrotnikom. Ne pa le veliki, ampak tudi otroci so se nas že spomnili. Vrla šolska mladina na Krki je priredila neko igro. Ob tej priliki je bilo čistega dobička 300 kron, katero svoto so poslali nam. Hvalevredna šolska mladina iz Št. Vida pri Zatičini nam je poslala zbirko 104 krone. Res so žalostni naši sedanji časi, ko nas je ta vojska tako kruto zaznamovala. Pa vse veliko lažje trpimo, ker vemo, da nismo zaničevani od svojih rojakov. Sprejmite mnogo lepih pozdravov od vseh slovenskih vojnih slepcev in se še nadalje priporočamo Vaši blagi naklonjenosti. — Z velikim spoštovanjem Šošter Fran.“

K temu je še pristavila najboljša in skrbna mati naših slepcev te-le besede: „Število oslepelih naših rojakov postaja vedno večje. V ruskem ujetništvu sta oslepela dva. Eden vsled hudega mraza, bilo je 48°, drugi pa zaradi lakote. O, to so žalostne zgodbe, ki sta jih reveža doživela! Veledenjeni gospod urednik, dal Vam Bog dobrega zdravja in mnogo naročnikov! Vdani pozdrav! Sestra Klara Verhunc.“

Darovi. Da! kjer naša pristna slovenska mladina združuje svoje moči s pomočjo svojih dobrih roditeljev, tam je darov polnih rok. Mladina tudi drugih dolenskih šol, posnemajte gori imenovane součence, součenke in nabirajte prispevke za vboge oslepele vojake ter jih pošljite ali naravnost v Gradec ali pa na naše uredništvo. — Tudi mi radostno sporočamo, da smo prejeli te dni od učencev in učenk 4. razreda v Žužemberku 10 kron za oslepele vojake. In znani gospod novomeški rojak, ki še ni nikdar pozabil na kakoršnokoli človekoljubno podporno akcijo, da bi se je

ne spomnil z izdatnim darom, in ki se vojskuje sam z vzglednim junaštvom za domovino in cesarja in bil za njegovo hrabrost že velikokrat odlikovan, je nam poslal 20 kron — ta mnogozasluzni gospod je stotnik Gustav Smola. Velikokrat ste že čitali v Dol. Novicah o njegovi ljubeznivi radodarnosti za vojne namene. Naj ga Vse-mogočni ohrani in vedno bogato blagoslavlja! Molitev vbogih slepcev za usmiljenje gosp. stotnika mu bode gotovo donašala tisočeri sad. V čast si štejemo, da ga imamo tudi mi med svojimi odličnimi, zvestimi naročniki. Slava mu!

Ko se nabere zopet kaj novih darov, bodemo jih odposlali na svoje mesto v Gradec. — Dragi Dolenjci! pretresljive so kratke besede č. sestre Klare. Človeku se mora vzbuditi usmiljenje in nič družega kot samo usmiljenje do teh največjih revežev! Priskočimo jim na pomoč z vsemi močmi in sredstvi!

Malenkost. Ko se neki abiturijent v Parizu poslavlja od svojega profesorja, se mu prisrčno zahvaljuje za pouk in konča z besedami: „Vam, gospod profesor, se imam zares zahvaliti vse, kar vem in znam.“ — Profesor vljudno: „Oh, nehajte s toliko hvalo! To je le malenkost!“

Gospodarstvo.

Deželni glavar dr. Šušteršič v glavnem stanu. Naš deželni glavar je bival preteklo soboto v glavnem stanu, da vnovič osebno intervenira o zadevi rekvizicije krme in krompirja na Kranjskem. Glede krme je dosegel, da se v kranjski kontingent všteje sploh vse, kar je Kranjska vojaštvu dala, bodisi potom okrajnih glavarstev, bodisi potom neposrednih rekvizicij posameznih vojaških oddelkov. — Deželni odbor je vsled tega izdal okrožnico na vsa županstva, da mu naznanijo količino neposrednih dajatey. Vsak posestnik, ki je vojaštvu dal kaj krme neposredno (brez naloga županstva), naj dotično količino takoj naznani svojemu županstvu. Upoštevati je tudi tista količina krme, ki se je odvzela po paši vojaških konj ali pa uničila po vojaških taboriščih. Treba pa je to pri-glasiti prav takoj, v par dneh, ker poznejša pri-glasila ne pridejo v poštev. — Glede krompirja stoji pa stvar tako: Deželna vlada kranjska rekvirira na Kranjskem za armado 40.000 q (400 vagonov) krompirja. Vsako nadaljno dobavo krompirja iz Kranjske za vojaštvo je pa najvišje armadno poveljstvo izrecno prepovedalo. Kranjska ima potem preskrbeti samo svoje lastno prebivalstvo.

Podeljevanje nagrad rejcem plemenskih bikov in merjascev. „Kranjsko deželno mesto za vnovčevanje živine v Ljubljani“ bo meseca novembra t. l. delilo nagrade za rejo plemenskih bikov in merjascev na Kranjskem in to z namenom, da se ohrani in povzdigne živino- in prašičereja. Kraj, dan in ura, ko se bo vršila delitev nagrad, bo naznanilo „Kranjsko deželno mesto za vnovčevanje živine v Ljubljani“ pred vsako delitvijo posebej županstvom. Delitev nagrad se bo vršila na sledeči način in pod sledečimi pogoji: 1) Na določeni dan morajo prignati lastniki bikov in merjascev, ako želijo nagrado, svoje živali na oni kraj in ob tisti uri, katero določi „Kranjsko deželno mesto za vnovčevanje živine“ ter jo naznani pristojnemu županstvu. Delitev nagrad pa bo razglašena tudi po županstvih. Kdor bi ne prignal živali o pravem času, nima pravice zahtevati nagrade, čeprav bi bili sicer vsi pogoji dani. — 2) Nagrade se bodo izplačevale le za take bike in merjasce, ki so za pleme res sposobni in ki se že rabijo za pleme. Sposobnost za pleme bo določila posebna komisija, ki jo sestavi „Kranj. dež. mesto za vnovč. živine“ ter bodo člani komisije eden strokovnjak „Kranj. dež. mesta za vnovčevanje živine“,

uradni živinozdravnik in župan kraja, kjer se vrši pregledovanje. — 3) Vsak rejec, ki bi hotel dobiti nagrado, se bo moral zavezati s posebnim obveznim pismom, da bo redil nagrajeno žival vsaj še eno leto od dneva nagrade za pleme. Ako bi rejec potem živali ne redil celo leto za pleme, bodisi vsled lastne krivde, bodisi iz kakega družega vzroka, za katerega ni sam odgovoren — zakol v sili — je dolžan vrniti za vsak mesec, katerega bi redil manj kot eno leto, in sicer glede bikov 20 kron, glede merjascev pa 10 kron od prejete nagrade nazaj ter izplačati te svote domačemu županstvu, katero porabi vrnjene zneske za pospeševanje živinoreje po svojem preudarku. Prejemnik nagrade se bo moral v imenovanem zaveznem pismu poleg tega tudi še zavezati, da bo žival, za katero je prejel nagrado, dobro in pravilno rabil za pleme ter jo pravilno pripuščal. — 4) Nagrade se bodo dajale za bike v drugem letu starosti v znesku 200 kron, za bike v tretjem letu starosti ali pa starejše v znesku 300 kron. Za merjasce v prvem letu starosti se bodo dajale nagrade po 100 kron, v drugem letu starosti ali za starejše merjasce pa nagrade po 200 kron. — 5) Domače županstvo rejca je dolžno ono žival, za katero se bo dala nagrada, nadzorovati ter paziti, da se bodo živali v resnici za pleme pravilno redile in uporabljale. Ako bi prejemnik nagrade ne redil živali vsaj eno leto od dneva prejema nagrade, ima vrniti za vsak mesec pod točko 3) navedeno svoto županstvu. Ako bi županstvo kake občine ne hotelo prevzeti nadzorstva nad rejci, se v dotični občini ne bo izplačevalo nagrad. — Kranjsko deželno mesto za vnovčevanje živine v Ljubljani.

U 378/17/21

V imenu Njegovega Veličanstva cesarja!

C. kr. okrožno sodišče v Rudolfovem kot vzklicno sodišče je o vzklicu obtoženca Dimitrija Štefanoviča radi izreka o krivdi in kazni zoper razsodbo c. kr. okrajnega sodišča v Rudolfovem z dne 27. avgusta 1917 opr. št. U 378/17/17 po današnji vzklicni razpravi razsodilo tako:

Vzklicu obtoženca Dimitrija Štefanoviča zavoljo izreka o krivdi se deloma ugodi, prvosodna razsodba v tej točki in v smislu § 477 kpr. tudi v izreku glede krivde soobtožene Jožefa Štefanoviča izpremeni in za pravo spozna:

Obtožena Dimitrij in Jožefa Štefanovič
sta kriva

prestopka draženja po § 20 št. 1 ces. nar. od 24. marca 1917 št. 131 d. z., storjenega s tem, da sta prodala v svoji prodajalni v Rudolfovem tovarniške čevlje in sicer:

a) oktobra 1916 c. kr. sodniku Vincencu Strasser v Rudolfovem 1 par za 64 kron dobavljenih čevljev za 80 kron;

b) decembra 1916 Milki Zupančič v Rudolfovem 1 par za 52 K dobavljenih čevljev za 68 K,

c) in julija 1917 Ani Kraut v Rudolfovem 1 par za 64 K dobavljenih čevljev za 96 kron, — zahtevala toraj s tem izkoriščaje po vojnem stanju povzročene izredne razmere za neobhodno potrebne, odnosno za potrebne reči, očitno čezmerne cene.

Nadaljne obtožbe radi drugih slučajev sta se pa obtožena v smislu § 259 št. 3 kpr. oprostila.

Ugodilo se je dalje vzklicu obtoženca radi kazni deloma in le v toliko, da se je Dimitrij Štefanovič odsodil po § 20 št. 1 cit. ces. nar. z uporabo § 266 in 261 k. z. na 300 K denarne kazni, v slučaju neizterljivosti na 3 dni zavora.

V ostalem se je vzklic zavrnil kot neutemeljen ter se je razsodba prvega sodnika v drugih točkah: da ima Dimitrij Štefanovič poleg prve glavne denarne kazni 300 kron plačati še postransko denarno kazen 400 K, namesto katere stopi v slučaju neizterljivosti nadaljnih 8 dni zavora in da je Jožef Štefanovič naložena denarna kazen 30 K, za slučaj neizterljivosti pa 3 dni zavora ter da je sodbo objavil enkrat v „Dol. Novicah“ na stroške obtožencev, — potrdila.

C. kr. okrožna sodnja v Rudolfovem, odd. III.,
dne 19. septembra 1916.

Loterijske številke.

Trst, 17. oktobra 76 58 71 57 60

Nabiralke ženskih las

opozarjam, da kupujem ženske zmešane lase od 1. oktobra naprej še po višji ceni kakor do sedaj. Poštni uzorec do 35 dkg stane 35 vinarjev.

Posiljajte na:

I. Svetec — Rudolfovo,
Glavni trg.

Izdelevalnica kit.

